

Lærdu at sita á hestbaki

18 børn millum sjei og 15 ár vóru tey hepn, sum sluppu við á skeiðini, Føroya Ríðingafelag skipaði fyri. Men áhugin var størri enn so. Bóilistur er langur.

Tað sigur Jóhild í Dali, sum seinasta vikuskifti hevði 12 børn á skeiði. Seks teirra fara á framhaldsskeið næsta vikuskifti, og tá verður eisini byrjunarskeið fyri seks børnum afturat.

Nøkur av hesum børnum, hava áður roynt seg á hestbaki og hava sítt egna ross. Men tað var ikki nøkur treyt fyri at luttaka. Nøkur høvdu helduri kki roynt tað áður og læntu sær ross.

Jóhild letur væl at børnunum, so lærunum tey vóru. Tíndu væl og gjørdu nakað fyri at læra.

Hví hava slík ríðisikeið?

- Fyri at bæði ross og fólk skulu hava tað gott, sigur Jóhild.

Hon lærði børnini at sita rætt á rossinum, hvussu tey skulu fara við rossinum,

hálpa tí, so tað ikki snávar, at taka brekkur í smáum lopum og harvið vera tryggari í fjøllunum.

- Tann, sum dugir, hevur størri stuttleika burtúr at sita á hestbaki, og tað er eisini gott fyri rossið, sigur Jóhild.

Hon er fyrsti ríðistruktururur í Føroyum. Prógvíð fekk hon í vár eftir at hava verið á skeiði av og á í Danmark.

12 børn vóru seinasta vikuskifti á ríðisikeið, og næsta vikuskifti skulu seks teirra læra meira

Støddfrøði til HF-felagslærugrein

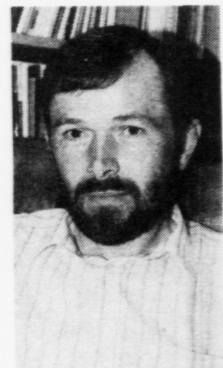
Føroya Skúlabókagrunnur hevur givið út „Støddfrøði til HF-felagslærugrein“. Bókin er 304 blaðsíður og viðger evni sum mongdir og tøl, líkningar og ólíkningar, funksjónir, hagtøl, prosentrokning, renturokning og líkindarokning. Hon hevur hópin av dønum og venjingum. Skrivað bókina hevur Pól Jespersen, lærari í støddfrøði í Hoydølum. Í august í ár kemur út uppgávuhefti til „Støddfrøði til HF-felagslærugrein“.

randi

Børnini vóru lærunum og fingur væl burtúr. Skeiðini verða hildin á ríðibreytini hjá Føroya Ríðingafelag í Havnardali og annars í náttúruni

Farloyvi at skriva

Landskúlafrýsitingin jattaði farloyvi, og Føroya Skúlabókagrunnur hevur borið útreiðslurnar. Eg meti tað hava sera stóran týdning, at fólk, sum ætla at fara undir slíkt arbeiði, hava høvi at vera burtúr úr skúlanum. Vónandi fara frýsiting og skúlabókagrunnur at fáa góðar sømdir í komandi tíðum at veita lærarum farloyvi og figgarligan stuðul, tí mær tykir, at nógvir starvsfelagar ganga við ætlanum at skriva lærbækur. Tað tykist nú vera ein vilji til at seta ferð á hetta arbeiði.

skilja. So byrjar telvingin, og teir nógvu møguleikarnir koma til sjónar. Nú krevst, at tú hevur hugflog, at tú dugir at siggja og kanna teir ymsu møguleikarnar, og hevur tú gloymt onkra grundreglu, t.d. hvussu riddarin flytur, ber einki til. Sama er við støddfrøðini. Fyrst mugu vit læra nakrar grundreglur, t.e. slíkt sum tey, sum undan gingu, hava hildið verið skilgott at gjørt viðtøkur fyri. Á tí stóðinum er ikki júst so nógv at skilja. Tá ið vit so seinni fara at seta saman hesar lutir, veksur støddfrøðiligi lærbýgningurin fram. Tá krevst hugflog eins og í telvingini, og ikki ber til at ivast í grundarlagnum. Kann henda, at tú tá kanst nýta støddfrøðina til at kanna eitthvørt fyrbrigdi, sum eingin áður hevur kannað, og skuldi staðið í botni, er ikki at falla í fátt, men heldur bíta á kampi, so mikið stórt verður fróin, tá ið komið er á mál.

Støddfrøðin er amboð

Partar av støddfrøðini eru síðsøga, aðrar partar kunnu vit best lýsa sum amboð. Og amboð er støddfrøðin av sonnum. Tað eru næstan ikki tey visindi, sum ikki dagliga nýta støddfrøði sum amboð. Til dømis verður hon lýst sum "málið í alisfrøðini". Á tann hátt hevur støddfrøðin neyvi samband við tøkniliga stöðin í samfelagnum, og tí við figgarviðurskipti og lívskor hjá tí einstaka.

Eitt lítið dømi kunnu vit nevna um hetta. Teldan er nú at kalla hvørs mans ogn. Heiðurin fyri teldurnar eiga serliga alisfrøðin og støddfrøðin. Støddfrøðiligi parturin eru tær skipanir, sum teldurnar virka eftir.

Sum at telva

At læra støddfrøði kann á mangan hátt berast saman við spæl, t.d. at telva. Skalt tú læra at telva, eru nakrar grundreglur, tú mást duga fyrst. Tú mást vita, hvussu borðið er skipað, hvussu talvólkið sær út, hvussu tað flytur o.s.fr. Á hesum stöði er ikki so nógv at

Pól Jespersen skrivur í formælunum: Í Alisfrøði, sum H.D. Joensen gav út í 1969, sigur hesin djávi undan-gongumaður seg longu heilt frá skúladrum at hava havt meira enn ein varhuga av, at henda lærugrein, sum honum dámdi so væl, og sum hann fullvæl skilti var fyrirteytin fyri øllum fram-burði, var visindagreinin, sum alt tokni hongur uppi, helst fór at verða ein tann størsti vandin fyri móður-málið.

Mangan havi eg sjálfur sannað hesi orð hansara, bæði sum næmingur og seinni sum lærari í støddfrøði og alisfrøði. Sterkast man henda kenslan hava verið, tá ið eg sum próvdómari havi sitið kring landið í próvtøkutiðni og hoyrt næmingar í hesum báðum lærugreinum bera fram hetta logna rygg-brotna málið, sum ikki er nakað mál, og í hvussu so er ikki er næminganna egna mál.

Málmenning tekur tíð, og skulu vit gera okkum vónir um at menna málið í hesum lærugreinum, er fyrsta stigið yvirhøvdur at veita føroyskum innivist í lærubókunum. At nýta føroysk dømi og eitt nøk-lunda liðiligt føroyskt mál, sum næmingarnir vilja kennast við, um enn tað so ikki er fullment, har sum vit annars hava nýtt fremmand dømi og fremmand mál.

Henda bók er ein roynd í so máta. Tað dylst ikki, at tað er tungt hoyggi at draga at skriva føroyska støddfrøði, tá ið tú ikki ert málmaður, og heimildirnar at leita til eru so fáar.

Fyri nokrum árum síðani skrivaðu Kjartan Danielsen og Jákup í Gerðinum støddfrøði til málsligu deild. Teimum eri eg takksamur, tí við teirra dirvi mentist eisini hugurin hjá mær at halda meg til, og teirra handrit havi eg ofta leitað til.

Við rattið er tað tú, sum setir ferðmarkið!

HÓVLIGA

„Støddfrøði til HF-felagslærugrein“ fæst í bóka-búðunum og kostar 148,- kr.